

Människans fot i konsten

MÄNNISKANS FOT har ända sedan forntiden avbildats i konsten. Ett tidigt europeiskt exempel, daterat till ca 2000 f. Kr är de bilder som hittats inhuggna i en stenista av sandsten i Somerseth i sydvästra England.

Sex människofötter är inhuggna i sten och de enskilda tårna syns väl skilda från varandra, kanske som ett tecken på att tårna hade en viktigare funktion under en tid då man gick barfota.

Framfoten har en tvär avslutning med alla tår ungefär lika långa (Fig 1).

I Tanum, bland hållristningarna, vilka tillkom under bronsåldern finns också exempel på avbildade fötter. (Fig 2).

Fig 1: © Bristol City Museum, Galleries & Archives.

Fig 2.

INOM KLASSISK EGYPTISK KONST idealiserades en fotform där stortån är den

längsta av de fem tårna och de öviga tårna, från och med andratån, blir all kortare – därav beteckningen egyptisk fot. (se öppningsbilden som visar en egyptisk relief).

DE GREKISKA ANTIKA skulpturerna utrustades däremot med en fot där pektån är den längsta. Det tycks som om denna grekiska fottyp blev något av en konstnärlig standard som senare övertogs av romarna.

Ett gott exempel på detta är Kejsar Konstantins två meter långa marmorfot vid Museo Capitolino i Rom och som utgör en rest av en 12 meter hög staty. (Fig3)

Fig 3.

Detta fotideal blev förhärskande ända fram till renässansen vilket framgår av Leonardo da Vincis fotstudier (Fig 4). och Vesalius anatomiska arbeten,

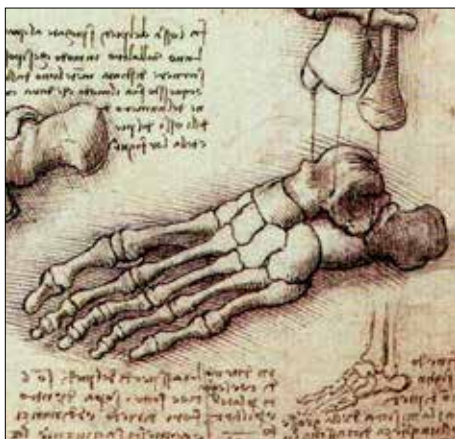

Fig 4.

OM DET FÖREKOMMER några verkliga etniska skillnader mellan fottyperna är oklart även om det ibland också talas om en keltisk och germansk fottyp.

Den grekisk-romerska fottypen förekommer enligt Viladot bara i ca 22 procent av befolkningen medan den Egyptiska ses i cirka 69 procent.

Geschwend och medarbetare (1977) noterade hos 500 schweiziska patienter 16 procent "grekiska fötter" och 53 procent "egyptiska dito".

EN FOTTYP DÄR STORTÅN och de två närmaste tårna är lika långa brukar kallas kvadratisk (squared) och förekommer enligt Viladot (1973) i 9 procent och enligt Geschwend (1977) i 31 procent.

Gottschalk och medarbetare (1980) ob-
...forts/

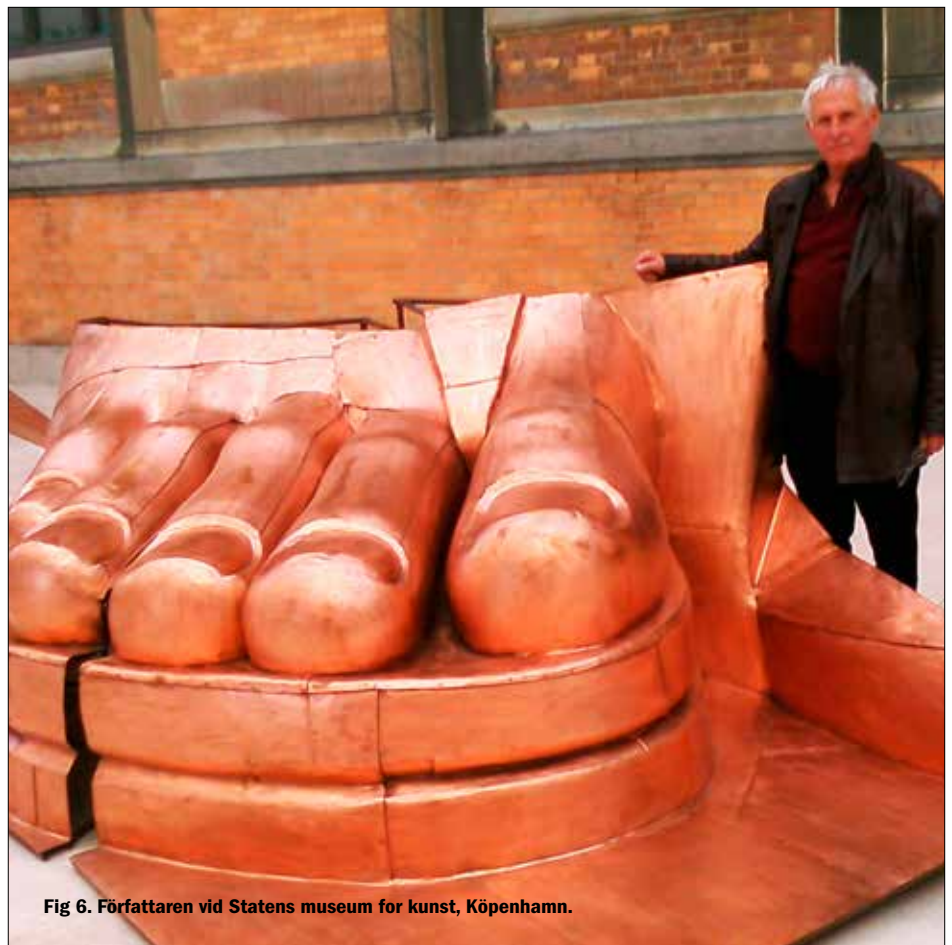
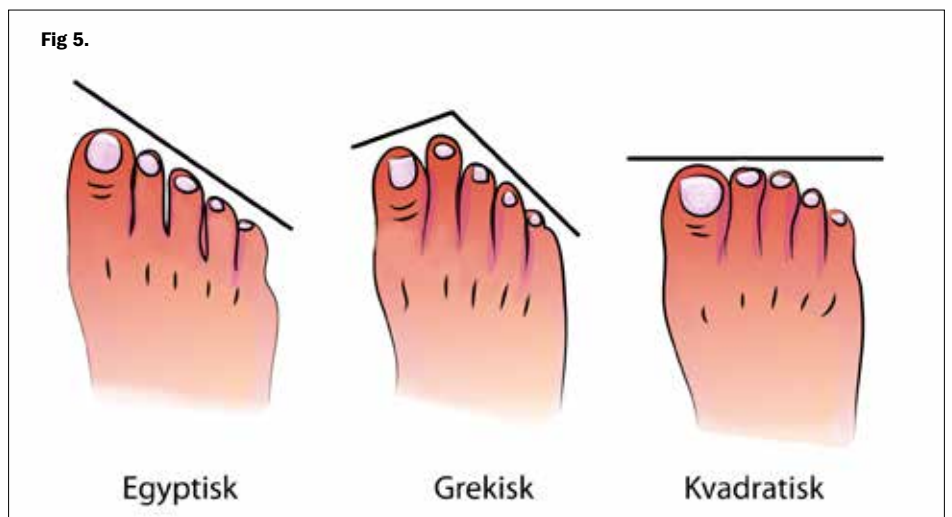

Fig 6. Författaren vid Statens museum for kunst, Köpenhamn.

Fig 7.

Fig 8. "Visitor 2", David Breuer-Weil.

serverade att den kvadratiske fottypen var den allra vanligaste i tre olika sydafrikanska befolkningsgrupper om vardera 100 personer. (Fig 5, föregående sida)

Hur avbildas foten idag?

Den vietnamesiskfödde danske konstnären Danh Vo, född 1975, har gjort en kopia i naturlig storlek i koppar av den 46 meter höga Frihetsgudinnan men aldrig satt ihop delarna. (Fig 6, föregående sida)

Som bekant utfördes originalet av den franske skulptören Frederic Bartoldi, också i kopparplåt över en järnstomme som utformades av Gustave Eiffel och skänktes till New York 1886 av Frankrike till minnet av USA:s självständighet. En ca 11 meter höger kopia finns i Paris och sedan 2013 en något större i Tokyo.

En drygt 20 m hög replika finns (naturligtvis) också i Las Vegas, en cirka 12 meter hög i Colmar där Bartholdi föddes, samt slutligen en 2 decimeter hög på Järntorget i Göteborg.

Danh Vo presenterade sitt verk "We the People" 2013 på Statens Museum for Kunst i Köpenhamns 2013. Som framgår av bilden har frihetsgudinnan en grekisk fot.

TILL RÅDHUS SKÅNE i Kristianstad, har den svenska konstnären Fredrik Wretman, född 1953, gjort en avgjutning i kolossalformat av sin egen fot.

Den är ca sex meter hög, kallas Budbäraren och är utförd i bronspatinerad glasfiber (Fig 9).

Konstnären har hämtat inspiration till verket från guden Hermes i den grekiska mytologin. Figur 7 på föregående sida är från konstnärens ateljé i Thailand där ett liknade konstverk kallat "Half Foot" växer fram.

Ett sista exempel på foten i konsten är verket "Visitor II" av den brittiska konstnären David Breuer-Weil, född 1965. (Fig 8 på föregående sida)

Två enorma bronsfötter sticker upp ur gräset som om ett övernaturligt stort mänskligt objekt har störat från rymden - en alien eller fallen ängel.

Verket visades 2011 i Chatworth i England på en utställning anordnad av Sotheby's.

Åke Carlsson
ake.carlsson@med.lu.se

REFERENSER

- Kirkup J: Concepts of the human foot in mythology, art and surgery. European Orthopaedics Bulletin of EFORT(1999) 11:10-13
- Viladot A Metatarsalgia due to biomechanical alterations of the forefoot. Orthop. Clin. N. (Amer. (1973) 4: 165- 178
- Geschwend, N., Barbier, M., Dybowski, WR. A comparison of the prevalence of Hallux valgus in three South African populations. Arch. Orthop. Unfall-Chir (1977) 88: 75-85
- Gottschalk FAB, Sallis JG, Beighton PH, Salomon L: The comparison of the prevalence of Hallux valgus in three South African populations. S. Afr. Med. J (1980) 57:355-357

Fig 9. "Budbäraren" av Fredrik Wretman, konstverk Rådhus Skåne, 2014. Foto: Kristianstadkommun/Claes Sandén